
Prace z zakresu matematycznych metod w lingwistyce na terenie Polski.

Biuletyn Polonistyczny 4/12, 13-15

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

4. "Pan Tadeusz" został skolacjonowany bez wydań pośmiertnych, z uwzględnieniem autografów.

Uznano zgodnie, że jeszcze przedwczesne byłoby podejmowanie prób ustalenia kanonu wydawniczego dla całej poezji. Przyjęto jedynie, że układ tomów będzie taki sam jak w Wydaniu Narodowym. Każdy z tomów wymaga innej metody opracowania.

Wobec konieczności podjęcia wstępnych decyzji co do sposobu postępowania z ogromnym materiałem wariantowym postanowiono opracować zagadnienie skomponowania aparatu krytycznego (prof. prof. K.Górski i Wł.Floryan).

Postulowano opracowanie następujących zagadnień jako przygotowanie do właściwych prac redakcyjnych:

1. Ortografia autografów A.Mickiewicza. Zasady grafiki
2. Współczesne Mickiewiczowi normy ortograficzne.

PRACE Z ZAKRESU MATEMATYCZNYCH METOD W LINGWISTYCE NA TERENIE POLSKI

Próby prac z tego zakresu toczą się w czterech ośrodkach (IBL-Warszawa, Wrocławski Ośrodek Instytutu Matematycznego PAN, Pracownia Fonetyki Akustycznej PAN i Zakład Fonograficzny Uniwersytetu w Poznaniu, Zakład Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN w Gdańsku). Rozpoczął je Instytut Badań Literackich, opracowując materiały "Słownika polszczyzny XVI wieku" tak, by włączyć w "Słownik" informacje liczbowe o częstotliwości występowania poszczególnych form i wyrazów w rozmaitych tekstach stanowiących kanon źródeł. W związku z potrzebami "Słownika" prof. Władysław Kuraszkiwicz (Uniw.Pozn.) i prof.Józef Łukaszewicz (prof. statystyki Uniwersytetu Wrocławskiego) podjęli pierwsze prace dotyczące zagadnienia powtarzalności wyrazów i szybkości wzrostu liczby haseł w miarę wzrostu objętości ekszerpowanego tekstu.

Jednocześnie prace z zakresu metod matematycznych w wersologii podjął dr Jerzy Woronczak z IBL (w czasopiśmie "International Journal of Slavic Linguistics and Poetics") oraz w publikacji pt. "Poetyka" (PWN - Mouton, Warszawa 1961).

Dr Woronczak opracował jednocześnie zagadnienie oszacowania przy pomocy interesujących nas metod stopnia pokrewieństwa rękopisów zawierających zespoły sekwencji.

Wrocławski Ośrodek Matematyczny, skupiony w Pracowni Zastosowań Matematyki, zajmował się następującymi zagadnieniami:

A. Bartkowiakowa "Statystyczne charakterystyki stylu":

- a) określenie w zdaniach opisowych Żeromskiego i Sienkiewicza - zbadano rozkład liczby słów w określeniu oraz rozkład liczby określeń w zdaniu; wyniki oddano do druku w "Zastosowaniach Matematyki";
- b) liczba słów w zdaniu pojedynczym i złożonym; wyniki nie opublikowane;
- c) liczba zdań hipotaktycznych i parataktycznych w zdaniu złożonym - zbadano rozkłady i autokorelację; wyniki będą opublikowane w "Zastosowaniach Matematyki".

A. Bartkowiakowa - B. Gleichgewicht "O długości sylabicznej wyrazów w tekstach autorów polskich". - Badano rozkłady liczby sylab w słowie oraz zmiany średniej i entropii dla tekstów pochodzących z XVI-XX wieku; wyniki oddano do druku w "Zastosowaniach Matematyki" i w "Pamiętniku Literackim".

L. Zubrzycka

Temat 1: "Badania języka polskiego dla potrzeb stenografii". - Rozważano zagadnienie wielkości próby potrzebnej do uporządkowania grup spółgłoskowych i liter według częstości ich występowania; wyniki zostały przekazane Stowarzyszeniu Maszynistek i Stenografów do opublikowania w ich czasopiśmie.

Temat 2: "Zagadnienie klawiatury maszyny do pisania". - W pracy, przygotowywanej do druku w "Zastosowaniach Matematyki", będzie podana tablica częstości par znaków pisarskich.

W Ośrodku Poznańskim, skupionym w Pracowni Fonetyki Akustycznej PAN i w Zakładzie Fonograficznym pod kierunkiem prof. W. Jassema, prowadzone są następujące prace:

1. M. Steffenówna "O częstości polskich głosek" (opublikowana w Biuletynie Polskiego Towarzystwa Językoznawczego). W druku jest praca tejże autorki pt. "Polskie listy logatomowe", w której przeprowadzono badania statystyczne nad budową sylaby w wyrazach jedno i dwuzgłoskowych.

2. Prof. Jassem rozszerza zagadnienie języka i komunikacji, które opracował włączając dane odnoszące się do języka niemieckiego do badań nad językiem polskim. (Rzecz o języku niemieckim w druku u Niemeyera w Halle).

W Ośrodku Gdańskim (Zakład Instytutu Podstawowych Problemów Techniki), w którym zainteresowania teorią informacji wiążą się głównie z zagadnieniami telekomunikacji, są opracowywane następujące zagadnienia:

1. Teoria kodów i studia porównawcze kodów z językiem z punktu widzenia odporności na zniekształcenia.
2. Badania struktury dźwięków mowy oparte na własnościach przekroczeń poziomu (praca prowadzona przez 3 osobowy zespół).
3. Badania entropii języka polskiego.

Prace powyższe prowadzone są pod kierunkiem prof. Jerzego Seidlera.

Uwaga: Informacja może być niekompletna.

KONFERENCJA POETYKI (21-28.IX.1961)

Konferencja odbywała się w Jabłonie pod Warszawą. Była ona zorganizowana przez Instytut Badań Literackich przy współudziale Biura Kształcenia i Doskonalenia Kadr Naukowych PAN oraz Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego.

Konferencja ta stanowi ogniwo pewnego ciągu przedsięwzięć naukowych. I tak w r. 1958 IBL zorganizował w Krynicy kilkudniowe seminarium poświęcone zagadnieniom języka poetyckiego. W seminarium tym brał udział i pracami jego kierował prof. Roman Jakobson (Stany Zjednoczone).

W sierpniu 1960 r. odbyła się w Warszawie międzynarodowa konferencja poświęcona zagadnieniom poetyki. Referaty i dyskusje z tej konferencji opublikowane zostały w księdze pt. "Poetyka" (PWN - Mouton, Warszawa 1961).

Program Międzynarodowego Zjazdu Sławistów, który ma się odbyć w Sofii w r. 1963, przewiduje osobną sekcję poetyki. Warto zaznaczyć, że na dotychczasowych zjazdach sławistów ta problematyka prezentowana była ubogo i wobec tego nie była wydzielana w osobną sekcję.

Konferencja w Jabłonie, podobnie jak poprzednia, miała charakter roboczy. Jej tematyka obejmowała dwie dziedziny zagadnień: matematyczne metody w poetyce i lingwistyce oraz językoznawczą problematykę folkloru. Wybór takich właśnie zagad-